Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/6688

2025 12 15

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Komisijos pranešimas dėl Direktyvos (ES) 2019/520 dėl elektroninių kelių rinkliavos sistemų sąveikumo, kuria sudaromos palankesnės sąlygos tarpvalstybiniu lygmeniu keistis informacija apie kelių rinkliavų nesumokėjimo atvejus Sąjungoje, 6 ir 7 straipsnių aiškinamųjų gairių

(C/2025/6688)

1. ĮVADAS

1.1. Bendrosios aplinkybės

1. Sąveikios elektroninės rinkliavos sistemos, teikiamos naudojantis Europos elektroninės rinkliavos paslauga (toliau – EERP), padeda Europos Sąjungoje (ES) kurti patikimas, patogias naudoti ir ekonomiškai efektyvias rinkliavos sistemas. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/520 ([1]) siekiama skatinti plačiai diegti sąveikias elektronines kelių rinkliavos sistemas, kad būtų sumažintos išlaidos ir našta, atsirandantys dėl skirtingų kelių rinkliavos sistemų Europos Sąjungoje.

2. Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 2 straipsnio 6 punktą EERP teikėjas – „subjektas, kuris [...] sudaro sąlygas EERP gavėjui naudotis EERP [ir] perveda rinkliavas atitinkamam rinkliavos rinkėjui [...]“. Praktikoje, pagal Direktyvos (ES) 2019/520 3 straipsnio 4 dalį, EERP teikėjai kelių naudotojams suteikia sąveikią transporto priemonėje montuojamą įrangą (toliau – TPMĮ), leidžiančią mokėti rinkliavas už naudojimąsi skirtingomis transporto infrastruktūromis. EERP teikėjas renka rinkliavas rinkliavos rinkėjo vardu ir perveda jas rinkliavos rinkėjui, taip teikdamas paslaugą ir šiam ekonominės veiklos vykdytojui.

3. Kai Direktyva (ES) 2019/520 bus visiškai įgyvendinta, kelių naudotojai rinkliavas Europos Sąjungoje galės mokėti pagal vieną abonentinę sutartį vienam paslaugų teikėjui ir naudodami vieną transporto priemonėje sumontuotą įrenginį. Tai bus ne tik ekonomiškai svarbu ES, bet ir labai naudinga visuomenei, nes sumažės administracinė našta, eilėse praleidžiamas laikas ir spūstys keliuose.

4. EERP teikėjų teisė gauti atlygį už rinkliavos rinkėjams teikiamas elektroninės rinkliavos paslaugas yra nustatyta Direktyva (ES) 2019/520 ir šiuo metu reglamentuojama tos direktyvos 7 straipsniu.

5. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2020/204 ([2]) nustatytos išsamios taisyklės dėl EERP teikėjų atlygio nustatymo tvarkos. Visų pirma to įgyvendinimo reglamento II priedo 1.2 punkte išvardyti elementai, kurie gali būti naudojami jų kintamo dydžio atlygiui nustatyti.

6. Tačiau per pastaruosius kelerius metus kilo ginčų dėl rinkliavos rinkėjų mokėtino teisingo atlygio EERP teikėjams ([3]). Tai lėmė netikrumą rinkoje, dėl kurio kai kuriems paslaugų teikėjams, ypač mažiems, buvo sunku patekti į rinką ir užsiimti verslu, taip pat tai trukdė konkurencijos plėtrai, o tai savo ruožtu kelia pavojų sąveikios elektroninės rinkliavos sistemos diegimui ES. Todėl tikslinga, kad Komisija pateiktų gaires dėl teisingo atlygio EERP teikėjams ir pasiūlytų jų atlygio apskaičiavimo formulę.

([1]) 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/520 dėl elektroninių kelių rinkliavos sistemų sąveikumo, kuria sudaromos palankesnės sąlygos tarpvalstybiniu lygmeniu keistis informacija apie kelių rinkliavų nesumokėjimo atvejus Sąjungoje, (OL L 91, 2019 3 29, p. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/520/oj), kuri į valstybių narių nacionalinę teisę turėjo būti perkelta iki 2021 m. spalio 19 d.

([2]) 2019 m. lapkričio 28 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2020/204 dėl Europos elektroninės rinkliavos paslaugos teikėjų detalizuotų pareigų, Europos elektroninės rinkliavos paslaugos teritorijos dokumento būtinojo turinio, elektroninių sąsajų ir sąveikos sudedamosioms dalims taikomų reikalavimų, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2009/750/EB, (OL L 43, 2020 2 17, p. 49., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/204/oj).

([3]) EERP teikėjų ir rinkliavos rinkėjų nesutarimai sprendžiami pagal nacionalines tarpininkavimo procedūras, kaip numatyta Direktyvos (ES) 2019/520 12 straipsnyje.

7. Siekiant geriau suprasti sudėtingą atlygio už EERP teikimą klausimą, Europos Komisijos Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas, padedamas išorės konsultanto, atliko tyrimą ([4]). Atliekant tyrimą analizuotos esamos atlygio nustatymo sistemos ir parametrai bei pateikta rekomendacijų dėl teisingo atlygio už EERP teikimą modelio. Šios gairės buvo pagrįstos šio tyrimo išvadomis.

1.2. **Gairių tikslas**

8. Šiomis gairėmis siekiama reaguoti į tai, kad elektroninės rinkliavos sektoriui reikalingos aiškio ir sąžiningos taisyklės dėl atlygio EERP teikėjams, ir jose pateikiami papildomi paaiškinimai ir gairės, kaip Komisija aiškina Direktyvos (ES) 2019/520 6 ir 7 straipsnius. Valstybių narių valdžios institucijos, rinkliavos rinkėjai, EERP teikėjai ir taikinimo institucijos ([5]) raginami naudotis šiomis gairėmis nustatant EERP teikimo metodiką, su teikimu susijusias taisykles ir atlygio už jos teikimą dydį. Jos taip pat raginamos pranešti Komisijai apie šių gairių įgyvendinimo patirtį, kad Komisija galėtų jas vėliau peržiūrėti.

9. Šiuo Komisijos pranešimu jokių naujų taisyklių nenustatoma. ES teisės aiškinimas galiausiai yra Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prerogatyva.

2. **TEISINGAS ATLYGIS EERP TEIKĖJAMS**

10. Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 1 dalį rinkliavos rinkėjų mokamas atlygis EERP teikėjams yra teisė, kurią valstybės narės privalo teisiškai užtikrinti. 22 konstatuojamojoje dalyje taip pat paaiškinta, kad EERP teikėjams turėtų būti teisingai atlyginama.

11. Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 2 straipsnio 8 dalį EERP teritorija – kelias, kelių tinklas, statinys (pavyzdžiui, tiltas ar tunelis) arba keltas, už kuriuos rinkliavos renkamos naudojant elektroninę kelių rinkliavos sistemą.

12. Pagrindinės EERP teikėjų teisės ir pareigos kiekvienoje EERP teritorijoje yra nustatytos EERP teritorijos dokumente, kurį pagal Direktyvos (ES) 2019/520 6 straipsnio 2 dalį parengė ir turi rinkliavos rinkėjai. Būtiniausių elementų, kurie turi būti pateikti EERP teritorijos dokumente, sąrašas yra pateiktas Įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/204 II priede.

13. Teritorijos dokumentai turėtų būti kuo tikslesni, kad EERP teikėjai, nusprendę siūlyti savo paslaugas rinkoje, galėtų priimti informacija pagrįstus verslo sprendimus. Teritorijos dokumente, kurį turi reguliariai atnaujinti rinkliavos rinkėjas, pagal Direktyvos (ES) 2019/520 6 straipsnio 2 dalį turi būti nustatytos EERP teikėjams taikytinos bendrosios sąlygos. Teritorijos dokumente turėtų būti nurodytos visos šių gairių 16 punkte išvardytos paslaugos, kurių rinkliavos rinkėjai tikisi iš EERP teikėjų. Panašiai, EERP teikėjų atlygio nustatymo metodika turi būti išsamiai aprašyta teritorijos dokumento komercinių sąlygų dalyje pagal Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 2 dalies antrą sakinį, siejamą su 38 konstatuojamąja dalimi ir Įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/204 II priedo 1.2 punktu. Atsižvelgiant į itin svarbų teritorijos dokumento vaidmenį nustatant atitinkamas EERP teikėjų ir rinkliavos rinkėjų teises ir pareigas ir į skaidrumo principą, minimą Direktyvos (ES) 2019/520 20 ir 22 konstatuojamosiose dalyse ir 7 straipsnio 2 dalyje, EERP teikėjų ir rinkliavos rinkėjų sutartyse dėl EERP teikimo neturėtų būti svarbių naujų elementų, nenurodytų teritorijos dokumente. Tačiau tai netaikoma, jei sutartis skelbiama viešai kartu su teritorijos dokumentu.

([4]) Europos Komisija, Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas, Mobycon, Plan.ES and Rapp Trans, *Study on the remuneration of EETS (European Electronic Toll Service) – Analysis of existing remuneration schemes in the EU and relevant parameters for the remuneration of EETS*, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2025 m., https://data.europa.eu/doi/10.2832/1900355.

([5]) Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 12 straipsnio 2 ir 3 dalis taikinimo institucija turi užtikrinti, kad visus tarpininkavimo procedūrai reikalingus dokumentus ji gautų per vieną mėnesį nuo prašymo įsikišti gavimo dienos, o nuomonę ji turi parengti ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo prašymo įsikišti gavimo dienos.

14. Teritorijos dokumente nustatyta EERP teikėjų paslaugų apimtis, atlygio nustatymo metodika ir atlygio dydis neturėtų būti keičiami, išskyrus atvejus, kai rinkliavos rinkėjas atlieka 13 punkte nurodytą atnaujinimą arba kai priimami nauji ar iš dalies pakeisti nacionaliniai ar Sąjungos teisės aktai. EERP teikėjai ir rinkliavos rinkėjai turėtų pradėti dialogą, siekdami pritaikyti EERP teikėjų atlygio dydį, jei dėl naujų ar iš dalies pakeistų nacionalinių ar Sąjungos teisės aktų pasikeitus paslaugų apimčiai, be kita ko, ir veiklos reikalavimams, EERP teikėjai patirtų papildomų išlaidų.

15. Siekiant laikytis Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 2 dalies pirmo sakinio, EERP teikėjų atlygio nustatymo metodika visiems EERP teikėjams konkrečioje EERP teritorijoje turi būti skaidri, nediskriminacinė ir vienoda. Ši metodika turėtų galioti pagrįstą, iš anksto nustatytą laikotarpį. Pagal tos dalies antrą sakinį ta metodika turi būti išdėstyta paskelbto EERP teritorijos dokumento komercinių sąlygų dalyje. Vis dėlto tai netrukdo rinkliavos rinkėjams savo santykiuose su EERP teikėjais remtis atitinkamais veiklos rezultatų rodikliais, dėl kurių jų faktinis atlygis gali skirtis, su sąlyga, kad tie veiklos rezultatų rodikliai yra metodikos dalis, yra pasiekiami, skaidrūs ir nediskriminaciniai.

16. Praktiškai EERP teikėjų teikiamos paslaugos, už kurias turėtų būti atlyginama ir kurios gali būti laikomos EERP teikėjo bendros verslo struktūros dalimi, gali būti sugrupuotos taip:

a) klientų aptarnavimo paslaugos, apimančios paslaugas, susijusias su:

i) EERP naudotojų ir transporto priemonių registravimu;

ii) klientų informavimu ir aptarnavimu, įskaitant tikslinės rinkodaros ir komunikacijos veiklą, jei ją nustato ir prašo vykdyti rinkliavos rinkėjas;

iii) sąskaitų faktūrų išrašymu klientams ir

iv) sutarčių su klientais valdymu;

b) rinkliavos rinkėjų aptarnavimo paslaugos, apimančios paslaugas, susijusias su:

i) sutarčių su rinkliavos rinkėjais valdymu;

ii) pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių stebėsena ir ataskaitų teikimu;

iii) užduotimis, susijusiomis su Direktyvos (ES) 2019/520 2 straipsnio 14 punkte apibrėžtu tinkamumu naudoti, ir

iv) rinkliavos mokėjimų pervedimu;

c) techninio aptarnavimo paslaugos, apimančios paslaugas, susijusias su:

i) TPMĮ aparatinės įrangos pirkimu ir sertifikavimu;

ii) TPMĮ programinės įrangos kūrimu ir priežiūra;

iii) TPMĮ techniniu eksploatavimu ir platinimu;

iv) vidinių informacijos sistemų aparatinės ir programinės įrangos įdiegimu ir eksploatavimu ir

v) rinkliavos rinkėjo sąsajų įdiegimu;

d) su rinkliavos vykdymo užtikrinimu susijusios paslaugos, pavyzdžiui, sistemos projektavimas rinkliavos rinkėjo prašymu, kurios pakeičia arba papildo su rinkliavos vykdymu susijusias užduotis, kurių rinkliavos rinkėjas neatlieka.

Atlygis už pirmiau minėtas paslaugas turėtų apimti bendrovių valdymo išlaidas, susijusias su:

i) žmogiškaisiais ištekliais;

ii) apskaita ir mokesčiais;

iii) teisinėmis paslaugomis ir kitomis panašiomis paslaugomis.

17. Laikantis Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 2 dalyje minimo skaidrumo principo, teritorijos dokumente taip pat turėtų būti aiškiai nurodytos paslaugos, už kurias atlygis nemokamas, nes EERP teikėjas jų neteikia, pavyzdžiui, mokamų kelių naudojimo aptikimas ([6]), kai tai centralizuotai atlieka rinkliavos rinkėjas.

18. Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 3 dalį teritorijose, kuriose yra pagrindinis paslaugos teikėjas, „EERP teikėjų atlygio apskaičiavimo metodika [turi būti] tokios pačios struktūros kaip atlygio už panašias paslaugas, kurias teikia pagrindinis paslaugos teikėjas“. Tai reiškia, kad teikiant palyginamas paslaugas abiejų tipų paslaugų teikėjų atlygio apskaičiavimo metodikoje yra naudojami tie patys parametrai (pvz., kilometrų skaičius, transporto priemonėse montuojamos įrangos skaičius). Tačiau tai nebūtinai reiškia, kad abiejų tipų paslaugų teikėjams už tas pačias suteiktas paslaugas turi būti mokamas vienodas atlygis.

19. Iš tiesų, pagal Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 3 dalį pagrindinio paslaugų teikėjo ir EERP teikėjų atlygio dydis gali skirtis, jei tai galima pagrįsti tos dalies a ir b punktuose išvardytais elementais. Tie skirtumai turėtų būti pabrėžti ir paaiškinti EERP teritorijos dokumente, laikantis skaidrumo principo ir remiantis tuo, kas nustatyta Įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/204 II priedo 1.3 punkte.

20. Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 3 dalies a punktą EERP teikėjų atlygis gali skirtis nuo pagrindinio paslaugų teikėjo atlygio, kai tai pateisinama išlaidų, susijusių su pastarajam keliamais konkrečiais reikalavimais ir jam nustatytomis pareigomis. Panašiai, jei EERP teikėjai turi daugiau pareigų ir užduočių, nei pagrindinis paslaugų teikėjas, EERP teikėjai turi teisę gauti didesnį atlygį nei pagrindinis paslaugų teikėjas.

21. Pagal Direktyvos (ES) 2019/520 7 straipsnio 3 dalies b punktą rinkliavos rinkėjui leidžiama iš EERP teikėjų atlygio atskaityti fiksuotus mokesčius, pagrįstus tam tikromis jam tenkančiomis išlaidomis. Komisija pažymi, kad rinkliavos rinkėjai niekada nesinaudojo šia nuostata. EERP tikslas – visoje Sąjungoje kelių naudotojams teikti rinkliavos paslaugą, kuri jiems būtų visokeriopai naudinga, kaip nurodyta šių gairių 3 punkte. Būtent kelių naudotojui EERP, kurią siekiama skatinti direktyva, yra naudingiausia. Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad prireikus reikėtų į rinkliavą, kurią turi sumokėti kelių naudotojas, įtraukti EERP reikalavimus atitinkančios sistemos naudojimo ir išlaikymo išlaidas, įskaitant rinkliavos rinkėjo patirtas akreditavimo išlaidas.

22. Be rinkliavos rinkėjui teikiamų paslaugų, EERP teikėjai, visų pirma naudodamiesi TPMĮ, kelių naudotojams teikia ir kitas paslaugas nei rinkliavos rinkimas. Kai kurios su tuo susijusios išlaidos yra bendros abiejų rūšių paslaugoms. Vadovaujantis skaidrumo principu, apskaičiuojant atlygį EERP teikėjai rinkliavos rinkėjui turėtų pranešti apie šias bendras išlaidas, kad jas būtų galima priskirti kiekvienos rūšies paslaugai, remiantis įprastais išlaidų apskaitos metodais.

23. EERP teikėjai turi prisitaikyti prie kiekvieno teritorijos dokumento reikalavimų. Dėl šios užduoties sudėtingumo atsiranda specifinės išlaidos, į kurias rinkliavos rinkėjas turi atsižvelgti. Be to, teikiant panašias EERP paslaugas įvairiose rinkliavos teritorijose gali būti užtikrintas išlaidų veiksmingumas. Nustatydamas EERP teikėjo atlygį, rinkliavos rinkėjas gali atsižvelgti į šiuos aspektus.

3. EERP TEIKĖJŲ ATLYGIO APSKAIČIAVIMO FORMULĖ

24. Dėl EERP teikėjų teikiamų paslaugų, nurodytų šių gairių 16 punkte, patiriama išlaidų, už kurias gali būti atlyginama sumokant įvairių rūšių mokesčius (mokestį už kiekvieną naudotoją / bendrovę, mokestį už registruotą transporto priemonę, mokestį už įmonei paskirtą aktyvią TPMĮ, mokestį, išreikštą surinktų pajamų iš rinkliavų sumos procentine dalimi, mokestį už atliktų operacijų skaičių, metinį fiksuotą mokestį). Šie mokesčiai kartu sudaro bendrą EERP teikėjų atlygį.

([6]) Mokamų kelių aptikimas – tai paslauga, kai sistema apdoroja duomenis ir atkuria transporto priemonės maršrutą, kad būtų galima patikrinti maršrutą ir nustatyti mokėtiną sumą.

25. Siekiant nustatyti EERP teikėjų atlygio apskaičiavimo formulę, šių gairių 24 punkte nurodyti mokesčiai galėtų būti suskirstyti į keturias pagrindines toliau nurodytas kategorijas:

    a) *FixFee*: mokestis, kuriuo kompensuojamos verslo procesų išlaidos arba kitos išlaidos, nesusijusios su operacijų skaičiumi, bendru nuvažiuotu atstumu, transporto priemonių skaičiumi arba surinktų pajamų iš rinkliavų suma;

    b) *Feetrx*: mokestis už naudojimąsi tinklu, kuriame taikomos rinkliavos, t. y. už operacijų skaičių arba nuvažiuotų kilometrų skaičių;

    c) *Feevehicle*: mokestis už aptarnautų transporto priemonių skaičių arba (faktiškai naudojamos) TPMĮ skaičių tam tikroje rinkliavos teritorijoje ir jos valdymą. Jis taip pat gali būti taikomas už tam tikrą naudotojų (asmenų ir įmonių) skaičių;

    d) *Feetoll*: EERP teikėjo surinktų pajamų iš rinkliavų procentinė dalis. Šis mokestis taip pat gali būti susietas su reikalavimais, kuriuos rinkliavos rinkėjas nustato dėl banko garantijos, kuri turi būti pateikta pagal Įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/204 II priedo 1.1 punkto c papunktį, arba išlaidomis, susijusiomis su naudotojo kredito reitingu ir (arba) bendrąja mokėjimo rizika.

26. Nustačius, kad už šių gairių 16 punkte nurodytas EERP paslaugas turi būti mokamas atlygis, kiekviena iš paslaugų turėtų būti priskirta tik vienai mokesčio kategorijai. O kiekviena mokesčio kategorija prireikus gali apimti kelias atlygintinas EERP paslaugas ([7]). Mokesčių kategorijos turėtų būti naudojamos apskaičiuojant atlygį remiantis faktinėmis tam tikroje rinkliavos teritorijoje suteiktomis paslaugomis ir kiekvienos teritorijos ypatumais. Taip pat turėtų būti nustatytas atlygio mokėjimo periodiškumas (kas metus arba kas mėnesį) ir pateiktas aiškus visų kiekvienoje teritorijoje taikomų mokesčių kategorijų aprašymas.

27. Nustačius įvairių mokesčių kategorijų, nurodytų šių gairių 25 punkte, vertę, atlygiui nustatyti galima naudoti šią prie kiekvienos teritorijos ypatumų pritaikytą atlygio apskaičiavimo formulę ([8]):

$$EETS_{Rem} = FixFee + Fee_{trx} * No_{trx} + Fee_{vehicle} * No_{vehicle} + Fee_{toll} * Tollamount$$ ([9])

([7]) Pavyzdžiui, *Feevehicle* mokestis gali būti taikomas paslaugoms, susijusioms su naudotojų ir transporto priemonių registravimu, klientų aptarnavimu, sutarčių valdymu ir t. t.

([8]) Daugiau informacijos apie formulės taikymą rasite išnašoje nurodytame tyrime 4.

([9]) *No trx* – atliktų operacijų skaičius arba per tam tikrą laikotarpį nuvažiuotų kilometrų skaičius. *No vehicle* – per tam tikrą laikotarpį suskaičiuotų transporto priemonių arba TPMĮ skaičius. *Tollamount* – rinkliavos suma, išreikšta valiuta per laikotarpį (reikėtų atsižvelgti į įskaitytų arba kompensuotų rinkliavų tvarkymą).